

REGLUGERÐ

um jarðrækt.

1. gr.

Umsóknir um framlög.

Umsóknir um framlög til jarðabóta skulu hafa borist Búnaðarfélagi Íslands fyrir 15. september árið áður en framkvæmdir hefjast. Umsóknir sem síðar berast verða afgreiddar með umsóknum næsta árs. Umsóknum skal fylgja mat héraðsráðunautar á þörf fyrir jarðabótina og staðfest framkvæmdaáætlun, sbr. 14. gr. þessarar reglugerðar, sé hún til og teikningar af byggingum. Þar sem framlag er hundradshluti af kostnaði, skulu fylgja kostnaðaráætlanir.

Búnaðarfélag Íslands skal fyrir 1. mars tilkynna bændum hvaða framkvæmdir á jörðum þeirra muni njóta framlags á árinu.

Héraðsráðunautur tekur jarðabætur út, þegar frágangi þeirra er lokið skv. reglugerð þessari, og sendir um það vottorð til Búnaðarfélags Íslands. Framlög til jarðabóta, sem vottorð berast um eftir 1. nóvember, taka ekki mánaðarlegum hækkunum skv. 7. gr. jarðræktarlaga fyrr en frá 1. nóvember ári seinna, hafi framlagið ekki verið greitt þá.

2. gr.

Útböð.

Til að tryggja sem lægst verð á þeim jarðabótum, þar sem framlag miðast við ákveðinn hundradshluta af kostnaði við gerð þeirra, svo sem framræslu, er Búnaðarfélagi Íslands heimilt að semja við ákveðna aðila um að annast jarðabætur á ákveðnum svæðum.

Leita skal samþykkis viðkomandi búnaðarsambands um það, við hvern skuli samið og hvort bjóða skuli framkvæmdirnar út.

Jákvætt svar við umsókn um framlag má vera bundið því skilyrði, að sá sem Búnaðarfélag Íslands viðurkennir sem verktaka á svæðinu, vinni verkið.

3. gr.

Áætlun.

Allar jarða- og húsabætur sem njóta ríkisframlags skv. jarðræktarlögum skulu gerðar eftir áætlun eða í samráði við héraðsráðunauta.

Gæta skal þess að framræsla, ræktun lands eða aðrar jarðabætur, sem ríkisframlag fæst til, brjóti ekki gegn ákvæðum laga um náttúruvernd né annarra laga.

4. gr.

Framræsla vegna enduræktunar.

- a. *Vélgrafnir skurðir.* Fyrir nýjum skurðum skal hafa verið mælt og gerður yfir þá vinnuseðill sem skylt er að leggja til grundvallar við úttekt. Úttektarmaður skal staðreyna með prófmælingum að vinnuseðli hafi verið fylgt. Sé uppmokstri úr skurðum ekki dreift út frá þeim, skal þess gætt að hann sé ekki lagður nær skurðbakka en 1,5 m. Skurðfláa skal haga eftir aðstæðum, en hann sé þó aldrei minni en $1\frac{1}{4}$. Sérstaklega skal gæta þess að skurðir sem hreinsað er upp úr verði ekki holbekktir né flái minni en $1\frac{1}{4}$. Við úttekt skal skurðurinn vera hreinn, þ.e. ekki liggi hnausar né stórir steinar í skurðbotninum.
- b. *Plógræsi* skulu gerð með tækjum sem Búnaðarfélag Íslands viðurkennir og í jarðvegi sem hentar til plógræslu.

- c. *Lokræsi* skulu gerð með pípum sem sérstaklega eru gerðar fyrir framræslu og Búnaðarfélag Íslands viðurkennir. Ræsin séu öll með nægum halla að dómi héraðsráðunautar og þau séu 110-130 sm djúp í mýrjarjarðvegi en 100-120 sm í leirkenndum jarðvegi eða öðrum þeim jarðvegi, sem ekki er gert ráð fyrir að sígi við framræslu. Pípunar skulu grafnar í jörðu. Ekki er greitt framlag á lokræsi, þar sem pípunar eru dregnar í jörð með plógi. Í leirkenndum jarðvegi skal setja mól eða annað viðurkennt fylliefni að pípunum. Efri endi pípa skal lokaður svo að tryggt sé að jarðvegur berist ekki þar inn í pípunar. Úttekt þarf að fara fram áður en mokað er yfir pípunar.
- d. *Sprenging berghafta* telst því aðeins vera fullnægjandi að nægilega djúp rás sé sprengd í berghaftið til að vatn nái þar framrás en standi ekki uppi fyrir ofan það. Það er hins vegar ekki nauðsynlegt að flái sé sá sami í berghaftinu og annars staðar í skurðinum (mjó rás). Grjót sem losnað hefur við sprenginguna skal hafa verið fjarlægð úr skurðinum þegar úttekt fer fram.

5. gr.

Jarðrækt.

- a. *Tún.* Til að tún sé úttektarhæft til framlags vegna endurræktunar þarf landið að hafa verið unnið á fullnægjandi hátt. Annaðhvort plægt og herfað eða a.m.k. tætt eða herfað, og sáð í það grasfræi sem sáðvörunefnd viðurkennir. Landið skal vera slétt, þ.e.a.s. véltækt, og nægilega vel ræst til að heilgrös geti þrífist þar. Sáð skal hafa verið í landið á þeim tíma sem ráðunautur telur vera líklegan til að bera árangur og borið nægilega vel á til að tryggja að túngrös þrífist í landinu. Yfirborðsvatn skal hafa edlilega framrás af landinu, þannig má uppgröftur úr skurðum ekki vera til fyrirstöðu. Á flötu landi skal gerður vatnshalli á landið (kýft). Framlag til endurræktunar er bundið við að landið hafi verið nytjað sem tún, þótt ekki sé þess krafist að það hafi verið nýtt þannig árið fyrir endurræktun. Minnst fimm ár verða að líða milli þess sem sama land er endurunnið, nema það hafi orðið fyrir skemmdum af kali eða öðrum óviðráðanlegum orsökum. Til að fá framlag sem ræktun á mýrlendi þarf uppgröftur úr skurðum að vera færður frá skurðbakka inn á landið. Til ræktunar lands á framræstum mýrjarjarðvegi fæst framlag eins og til ræktunar á þurrlendi ef uppmokstri úr skurðum hefur ekki verið dreift um landið við endurvinnslu (t.d. uppmokstur látinn standa á bökkum eða hann er settur hinum megin á skurðbakka) og landið hefur ekki verið kýft eða skurðbakkar lækkaðir.
- b. *Kornakrar.* Framlag til kornræktar er bundið því að sáð hafi verið viðurkenndum afbrigðum samkvæmt sáðvöruskrá, sem ætluð eru til kornræktar til þroska, enda sáð í þeim tilgangi. Öll skilyrði skulu vera þannig, að mati ráðunautar, að líklegt sé að korn nái þroska, s.s. eins og sprettutími og jarðvegur. Skilyrði er að sá í landið fyrir 15. maí.
- c. *Fræakrar.* Framlag til fræræktar greiðist því aðeins, að gerður hafi verið skriflegur samningur milli jarðabótamanns og fræsölufyrirtækis eða Landgræðslu Íslands um kaup á uppskeru af því landi sem sótt er um framlag til. Búnaðarfélag Íslands skal samþykkja samninginn. Frærækt skal vera undir eftirliti Búnaðarfélags Íslands og standast þær kröfur sem gerðar eru til fjarlægðar frá öðrum fræðkrum og annarrar meðferðar akranna til að tryggja hreina og góða uppskeru.
- d. *Grænófóðurakrar.* Framlag til grænófóðurræktar er bundið því skilyrði að um sé að ræða ræktun til þess að bæta úr fyrirsjáanlegum fódurskortum vegna kals eða annarra ræktunaráfalla af völdum harðinda. Ennfremur er framlagið bundið því að ræktunarpörfin hafi verið metin og viðurkennd af jarðræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands áður en í framkvæmdir er ráðist. Nú telur bóndi eða bændur á ákveðnu landsvæði (búnaðarfélagsvæði) að um svo mikið kal sé að ræða eða önnur ræktunaráföll hafi orðið, þannig að þeim

sé nauðsynlegt að rækta grænfóður til að fyrirbyggja fódurskort og skulu þeir þá tilkynna það viðkomandi héraðsráðunautum, eða ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í jarðrækt svo fljótt sem tök eru á. Jarðræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands skal meta hvort og þá hve mikillar grænfóðurræktar er þörf, og ákvarðar það mat rétt til framlags.

6. gr.

Byggingar.

Byggingar skulu gerðar eftir teikningum sem Búnaðarfélag Íslands hefur viðurkennt. Við úttekt bygginga skal úttektarmaður fullvissa sig um að bygging sé gerð með samþykki viðkomandi byggingaryfirvalda og fullnægi kröfum byggingarreglugerðar. Ekki er veitt framlag til bygginga sem fluttar eru til, jafnvel milli bæja (geymsluhús, votheysturnar) og reistar á nýjum grunni, ef framlag hefur verið veitt til þeirra áður. Við úttekt skulu byggingar fullfrágengnar í samræmi við teikningar, sbr. þó 7. gr. um áburðarkjallara. Stærð bygginga skal miða við utanmál þeirra.

7. gr.

Áburðargeymslur.

Áburðargeymslur skulu vera með steypu gólfi og veggjum eða lagarheldum veggjum og þannig gengið frá opum, að ekki sé hætta á að áburður geti skolast úr geymslunni, þótt hann blandist vatni.

Flatarmál áburðargeymslu skal miða við utanmál, en hæð mæld frá gólfi að neðri brún gólfplötu eða grinda í gripahúsum, þegar um áburðarkjallara er að ræða, en veggjahæð í öðrum geymslum. Heimilt er að taka áburðarkjallara út þegar lokið hefur verið frágangi veggja að utan og innan og frágangi gólfs í kjallara og burðarvirkis undir gólf í gripahúsi, þótt húsi yfir kjallaranum sé ekki enn að fullu lokið.

8. gr.

Hey-, garðávaxta- og verkfærageymslur.

- a. *Votheyslöhödur* úr varanlegu efni. Við úttekt á rými flatgryfja skal mæla fulla veggjahæð byggingar, þó að hámarki 5,0 m. Einungis skal mæla nýtanlegt votheysrími og byggingu yfir því, en ekki sérstakt athafnasvæði innandyra. Í turnum og gryfjum mælist full veggjahæð.
- b. *Þurrheyslöhödur*. Ekki skal taka út þurrheyslöhödur fyrr en sett hefur verið í þær súgþurrkunarkerfi sem Búnaðarfélag Íslands hefur samþykkt. Ekki skal taka út athafnasvæði í eða við hlöður.
- c. *Súgþurrkunarblásari* með aflvél, *kælivél* vegna garðávaxtageymslu, *losunarbúnaður* í votheyslöhöðum og rafstrengur frá aðaltöflu til þessara tækja. Framlag fæst til kaupa á blásara og aflvél, hvort sem hún er sjálfstæð eða sambyggð blásara, ásamt nauðsynlegum rofa til gangsetningar, lausum eða sambyggðum aflvél. Til kælibúnaðar telst frystivéla-samstæða með nauðsynlegum gangsetningarrofa (aflvél, pressa, eimsvali, kæliblásari) og eimrör (kælieliment). Losunarbúnaður í votheysgeymslum sem framlag fæst til er hvers konar fastur losunarbúnaður í gryfjum ásamt föstum búnaði til flutnings á heyi úr gryfju í gripahús, s.s. gripkló á föstum brautum og blásari og föst rör til að blása vothei úr hlöðu í gripahús. Ekki fæst framlag til lausra tækja, s.s. lausra blásara, vagna, heyskera né annarra tækja sem tengd eru dráttarvél og ekki til stillibúnaðar (tölvustýrðs) við súgþurrkunar- eða kælikerfi. Við úttekt skal leggja fram reikninga yfir innkaupsverð tækja og búnaðar, þ.m.t. nauðsynlega gangsetningarrofa. Úttekt fer ekki fram fyrr en

- tæki hafa verið tengd. Verð tækja miðast við þau ótengd, þannig að vinna við uppsetningu þeirra skal ekki talin með í verði þeirra. Eingöngu er veitt framlag til nýrra tækja, þ.e. blásara, aflvéla og kælivéla, sem Búnaðarfélag Íslands hefur viðurkennt að stærð og gerð.
- d. *Garðávaxtageymslur*. Þær skal ekki taka út fyrir en sett hefur verið í þær vídeigandi loftdreifikerfi. Einangrun geymslunnar skal vera samkvæmt fyrirmælum Byggingastofnunar landbúnaðarins eða Búnaðarfélags Íslands.
- e. *Geymsluhús*. Framlag er veitt á verkfærageymslur og geymslur fyrir rúllubagga. Með rými í verkfærageymslu má telja viðgerðarrými í vélageymslu og aðstöðu til þökkunar og flokkunar í verkfærageymslum á garðyrkjubýlum, enda sé gólf þá steipt í geymslunum. Lágmarksfrágangur á yfirborði gólfs í verkfærageymslum skal vera vel þjappað malarlag, en í rúllubaggageymslum skal þó vera fínt sandlag yfir malarlaginu. Vegghæð í rúllubaggageymslum skal vera að lágmarki 3,5 m.

9. gr.

Vatnsveitur til heimilis- og búsparfa.

Til búsparfa telst vatnsnotkun í gripahúsum, til vökvunar á gróðri, við fiskeldi og vegna ferðaþjónustu. Framlag er miðað við stofnlagnir að inntaki eða húsvegg. Framlag er ekki veitt á brynningarkerfi né annan búnað innandyra í gripahúsum né vökvunarkerfi í gróðurhúsum. Sé um vökvun utandyra að ræða, s.s. vökvunarkerfi til frostsvarna í kartöflugörðum, takmarkast framlag við vatnsleiðslu að ræktunarlandinu, enda sé hún grafin í jörð og endi í krana. En ekki er veitt framlag til vökvunarkerfis né annars búnaðar við vökvunina, s.s. dælu til að auka þrýsting. Framlag til vatnsveitu að fiskeldi á lögbýlum er bundið því skilyrði að um sé að ræða fiskeldi í kerjum eða með öðrum þeim aðferðum, sem viðurkenndar eru af Búnaðarfélagi Íslands. Framlag nær ekki til vatnsvirkja í eldihúsi eða eldisstöð né loftunar-búnaðar. Til fiskeldisstöðva í félagseign takmarkast framlagið við eignarhlut bónda eða bænda. Framlag til vatnsveitu vegna ferðaþjónustu er bundið því skilyrði að um sé að ræða þjónustu (t.d. gistingu, greiðasölu eða snyrtiaðstöðu) sem er liður í búrekstri bónda og í hans eigu, enda séu aðstæður í samræmi við kröfur Félags ferðaþjónustu bænda og viðurkenndar af ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í ferðaþjónustu. Ekki er veitt framlag til vatnsveitna í sumarbústaði, sem ekki er liður í búrekstri bónda né heldur til þjónustu, sem aðrir en bóndi reka á jörðinni, t.d. sveitarfélög eða veiðifélög. Sundurliðaður kostnaðarreikningur yfir efni og vinnu fylgi úttektarskýrslu. Sé um samveitu að ræða, skal tilgreina hlutdeild hvers einstaks aðila, og er aðeins greitt framlag út á hlut bænda á lögbýlum.

10. gr.

Kölkun túna.

Framlag er veitt til kölkunar, hvort heldur sem kalkið er unnið saman við jarðveginn eða því dreift ofan á grasrót. Það er skilyrði til framlags að minnst 125 kg Ca eða 3000 kg af skeljasandi séu notuð á ha í einu. Kalkinu skal hafa verið dreift í samráði við héraðsráðunaut áður en úttekt fer fram. Við úttekt skal leggja fram reikninga yfir kaupverð kalks og flutningskostnað frá hafnarstað. Við útreikning framlags skal miða við verð ódýrustu kalktegundar á markaði og ekki meira en algengt markaðsverð á flutningi.

11. gr.

Gróðurhús.

- Eingöngu má veita framlag á nýjan búnað sem Búnaðarfélag Íslands hefur viðurkennt.
- a. *Uppeldishús* skal ekki taka út fyrir en lýsibúnaður hefur verið settur í allt húsið og skal ljósmagn vera a.m.k. 3000 lux á m².

- b. *Lýsibúnaður* í gróðurhúsum skal lýsa a.m.k. 3000 lux á m².
- c. *Kolsýrugjöf* í gróðurhúsum. Framlag miðast við kaupverð kolsýrumæla, brennara, geyma og nauðsynlegra leiðslna, en ekki kostnað við uppsetningu þeirra. Við úttekt skal leggja fram reikninga sem sýna kaupverðið.

12. gr.

Loðdýrabýggingar.

Við útreikning framlags skal miðað við matsverð Stofnlánadeildar landbúnaðarins á stöðluðum loðdýraskála sömu gerðar án innréttinga. Sé aðstöðurými í loðdýraskála talið með í úttekt, skal hver flatareining þess metin eins og aðrir hlutar hússins. Við úttekt skal loðdýraskálinn fullnægja ákvæðum gildandi reglugerða um loðdýrarækt og innflutning loðdýra hvað varðar vörn gegn því að dýr geti sloppið úr haldi. Þau loðdýrahús sem framlag er veitt til eru refa-, minka- og loðkanínuhús.

13. gr.

Skjólbelti.

Skjólbelti skulu gerð eftir áætlun sem héraðsráðunautur og skógarvörður hafa gert. Þar skal a.m.k. koma fram:

- a. Hvar og hversu löng fyrirhuguð skjólbelti skuli vera.
- b. Hversu margar raðir trjáa skuli vera í hverju belti.
- c. Hvaða trjategundir og kvæmi skuli nota og hve gamlar eða stórar pöntur skuli vera við gróðursetningu.
- d. Hversu þétt pöntur skuli gróðursettar, þ.e.a.s. fjöldi plantna á lengdareiningu í hverju belti.
- e. Hversu langar nýjar girðingar verður að girða vegna skjólbeltanna.
- f. Á hve mörgum árum er áætlað að planta í skjólbeltin.

Við úttekt skal trjám hafa verið plantað samkvæmt áætlun í belti eða þann hluta þeirra sem tekinn er út. Framlag fæst ekki til lengri girðinga en sem svarar tvöfaldri lengd beltis, sem gróðursett hefur verið í þegar úttekt fer fram. Framlag fæst eingöngu til nýrra, varanlegra girðinga, en ekki til endurbóta eða styrkingar á eldri girðingum né heldur til bráðabirgðagirðinga, s.s. tveggja strengja gaddavírgirðinga og lágspenntra rafgirðinga.

Þar sem notaðir eru græðlingar í skjólbeltin eða trjápöntur tveggja ára eða yngri við gróðursetningu, skal ekki greiða framlag nema dökkur plastdúkur sé umhverfis plönturnar í skjólbeltinu. Framlög eru veitt á skjólbelti umhverfis ræktunarlönd (tún, kornakra, garðlönd), beitiland, bæjarhús, tjaldstæði og ferðaþjónustumannvirki sem eru þáttur í búrekstri á viðkomandi lögbýli. Ekki skal veita framlag til skjólbeltis sem er í minna en 30 m fjarlægð frá öðru samsíða belti nema sérstök rök, sem Búnaðarfélag Íslands tekur gild, mæli með því.

14. gr.

Áætlun um ræktun og húsabætur.

Þeir bændur sem hyggja á framkvæmdir er falla undir II. kafla jarðræktarlaga geta óskað eftir að gerð sé áætlun um ræktun og húsabætur á ábýlisjörð þeirra til næstu fimm ára. Áætlun þessi skal m.a. taka til eftirfarandi atriða:

- a. Nauðsynlegrar framræslu vegna endurræktunar á túni og annarrar landþurrkunar.
- b. Jarðræktar er bæti fóðurframleiðslu búans að nauðsynlegu marki miðað við fóðurþarfir þess.
- c. Nauðsynlegra nýbygginga vegna búreksturs á býlum.
- d. Ræktunar skjólbelta á býlum er bæti búrekstraraðstöðu þar.

e. Áætlaðs kostnaðar við framkvæmdir og fjármögnunar þeirra. Við gerð áætlunarinnar skal taka mið af markaðsástandi og markaðshorfum, svo og almennum skilyrðum til búrekstrar á jörðinni, þ.m.t. stærð og ástandi úthaga.

Héraðsráðunautar gera áætlanir á einstökum bújörðum, með tilstyrk Búnaðarfélags Íslands, sem m.a. hlutast til um að vinnubrögð og frágangur áætlanna séu samræmd á milli hinna einstöku búnaðarsambandsvæða. Staðfestar áætlanir skulu sendar Búnaðarfélagi Íslands. Kostnað við gerð áætlana um ræktun og húsabætur skal greiða úr ríkissjóði af framlagi skv. X. tölulið 10. gr. jarðræktarlaga. Framlag þetta skiptist þannig: Til Búnaðarfélags Íslands $\frac{3}{10}$ hlutar og til búnaðarsambandanna $\frac{7}{10}$ hlutar. Hluti búnaðarsambandanna skal skiptast þannig: 25% deilist jafnt á milli búnaðarsambandanna en 75% deilist á milli búnaðarsambandanna eftir fjölda fullgildra félagsmanna í búnaðarfélögum hvers búnaðarsambands. Búnaðarsamböndunum skal tilkynnt upphæð framlags, sem í hlut þeirra kemur skv. þessari grein, fyrir 1. mars ár hvert.

15. gr.

Stærðarmörk.

Auk þeirra stærðarmarka sem getið er í jarðræktarlögum, þ.e. 200 m² uppeldishús á garðyrkjubýlum, 510 m² lýsing í gróðurhúsum og 600 m² loðdýraskáli, skulu eftirtalin stærðarmörk gilda, þannig að á hverju býli fæst aðeins framlag til framkvæmda að umgetnum stærðarmörkum, en ekki til þess sem umfram kann að vera.

I. *Áburðargeymslur.*

- a. við fjós og fjárhús 700 m³ eða 22 m³ á kú og 2,2 m³ á kind.
- b. við alifuglahús 400 m³.
- c. við svína- og hesthús 200 m³.
- d. við loðdýrahús 100 m³.

II. *Votheyshlöður* 1700 m³.

III. *Purrheyslhöður* 400 m².

IV. *Garðávaxtageymslur og geymsluhús* 200 m². Framlag veitist aðeins til framkvæmda að stærðarmörkum á hverju býli á 10 ára tímabili, nema um búháttabreytingar sé að ræða.

Stærðarmörk framkvæmda miðast við jörð eða lögbýli sem setið er af einum ábúanda eða rétt hvers ábúanda þar sem um löggilt félagsbú er að ræða. Annað félagsform, s.s. hlutafélög, samvinnufélög eða sameignarfélag, skal skoða sem einn aðila og þá verður einn (ábúandi) að vera í búnaðarfélagi. Undantekning frá þessu eru sameiginlegar byggingar tveggja eða fleiri bænda sem byggðar eru á annarri jörðinni eða einni, enda séu þá skráðir eigendur að byggingunni allir í búnaðarfélagi og búi á lögbýlum. Þá má veita framlag til meira rýmis en fram kemur í 1. mgr., en þó aldrei meira á hvern aðila en þar er kveðið á um.

16. gr.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt heimild í jarðræktarlögum nr. 56 30. mars 1987, sbr. breytingu með lögum nr. 65 29. maí 1989 og öðlast þegar gildi. Jafnframt er úr gildi felld reglugerð um jarðrækt nr. 344 11. september 1985.

Landbúnaðarráðuneytið, 26. ágúst 1991.

Halldór Blöndal.

Jón Höskuldsson.